

que tinc anotada a molts pobles com a terme genèric. En molts punts el límit entre les dues variants deu coincidir perfectament amb la frontera lingüística, car fins en el terme d'Alacant veig un naixement d'aigua que en diuen *El Bassó*, i a Guardamar, ja en el Segura, em parlen de les *basses d'em-balsar canyem* (en aquest, vist el context, no puc descartar que en dir-ho influís el meu exemple); *El Rebalso* és un redol de cases del terme del Fondó de les Neus, a ben pocs quilòmetres de Monòver, però aquest veïnat ja és de llengua castellana. En els docs. valencians un poc antics, i escriptors medievals d'aqueix país, no es troba altra cosa que *bassa*, com ja he indicat de St. Vicent Ferrer. — 7 Saroïhandy va llegir *Balsa Morta* com a nom de l'indret de València d'Àneu on es reunia el «Bon Consell» de la Vall d'Àneu, segons una informació de 1669 (*RFE* IV, 30, n. 2), però convindria verificar-ho. Avui no he anotat altra cosa que *bassa* ni en les valls més extremes del NO.: a la de Boí, en el gascó de la Vall d'Aran, a cada un dels pobles de Cardós i Vall Ferrera, etc. (a Estaon i Esterrí de Cardós és el terme que usen per dir 'safareig, rentador': tant allí com a Farrera i a Tavascan feren constar que allí no s'usa *bassal* sinó només *bassa* amb tots els sentits). — 8 Des de la Vall de Tena cap a l'O. ja solament tinc anotat *balsa*, per ex. a Echo (una on s'hi fan *samarugos*). A Sallent de Gállego em parlen de la *Balsa Picola*, i Kuen hi anota el col·lectiu *Balsar* i un indret dit *Balsarolleta* (*RLiR* XI, 177), a analitzar, és clar, com a *Balsa (de)ra Olleta* (< de la —). — 9 Es pot trobar alguna dada útil sobre mots d'aquests parlars de l'Oest en les notes de Hubschmid en *RForsch.* LXV, 273-6, i *En-cicl. Ling. Hisp.* I, 50; però la seva idea d'explicar els dos sentits del cast. *balsa* 'dipòsit d'aigua' i 'rai' (= *almadía*) a base d'una idea central de 'atuell, recipient', que hauria estat el significat d'un ètímon comú pre-romà, és certament desencaminada; mancada ja de tota versemblança semàntica: precisament el que caracteritza el rai enfront de tota altra embarcació és la absoluta manca de tota fondària: mera superfície plana que suporta objectes flotants (sovint sense ni la més incipient barana o llistó). És el cas dels que naveguen pels rius pirinencs, per barranquejar-hi troncs d'arbre. Fins i tot quan arriba a haver-hi un poc de vores elevades — com en les primitives *balsas de totora* dels pescadors andiats de les Lagunas de Guanacache, entre Mendoza i San Juan de Cuyo, no lluny dels Andes, de les quals tinc bones fotografies a la vista — es tracta de flaques i somes rebaves, de plantes com la boga. D'altra banda la «*bassa de aygua* replegada de pluja: *lacunas*», O. Pou (*ThPu.*, 1575, p. 64) és justament un indret on l'aigua, per naturalesa, s'ha aplegat per si sola, on ningú no s'ocupa de guardar res: essencialment no hi ha la noció de 'recipient'; és clar que es podrà fer extensiva a un dipòsit d'aigua i fins un safareig, d'altra banda es podrà estendre també a d'altres líquids: un *bassiol* de sang, una

bassa d'oli. «Una *balsa* grande donde se recogían las hezes del azeite», en les *Guerras Civiles de Granada*, de Pz. de Hita (II, 19). Pel que fa al castellà *balsa* 'rai', és també un mot problema, i no havent-hi base llatina no hi ha dubte que té força versemblança la idea que sigui una romanalla pre-romana; en efecte no té base l'afirmació que s'ha fet que sigui un mot ultramarí (potser americà) del segle dels Descobriments, per més que, gràcies als fets narrats, sigui freqüent en les històries americanes d'aquell temps en castellà (Cieza de León, Acosta, etc., veg. Zaccaria, *L'Elemento Iber. nella L. It.*), car a això hi ha una objecció que tanca de cop: aquest *balsa* ja apareix a finals del S. XIII en la *Grál. Estoria* d'Alfons X (299b15). Però el fet que un nucli fonètic de forma breu i gens complicada, tan poc característica com *bals-*, tingui probabilitats de tenir nissaga pre-romana en tots dos sentits, essent aquests dos tan divergents, no es pot fer valer gaire en el sentit que hi hagi d'haver res en comú entre els dos mots; en una semblança tan elemental pot haver-hi mera homonímia fins dintre d'un mateix idioma etimològic, molt més en terres com les de la Península, on rivalitzaven tres o quatre llenguatges diferents, almenys, abans de la romanització. Més fàcil és que hi hagi afinitat remota entre *balsa* 'rai' i port. *balsa* «ramada, espessura, tapume», que sembla relacionar-se amb la família del nostre dialectal *barsa* (*ESBARZER*); però tot això ens aparta més i més de la idea de 'bassal' o 'dipòsit d'aigua'; per a aquesta i altres pistes etimològiques veg. el que dic en *DCEC* I, 381a47-b29. El que sembla ferm és que Bouda té raó en rebutjar (*Euskera* I, 125) l'etimologia basca de Hubschmid, a base d'un bc. *abarzama* «fagot de bois», per tal com no ve d'un **abarza* inexistent sinó d'un compost *abar-zama*, format amb *abar* 'branca'. — 10 No sé ni si aquests, per més que Dupleich, *Dict. Pat.-Fr.* du canton de St. Gaudens, imprimí «*baso*, *base*: fangs, bourbes». Potser és grafia incorrecta per *basso*, si fem cas de l'aranès, però la -s- i la definició, si fossin exactes, ens durien al fr. *vase*, que no hi té relació. — 11 Un *bassà d'aigo* «un amas d'eau», Guillaumie, *Contrib. Gloss. Périg.*, p. 94. — 12 Gamillscheg (*ZRPh.* XLIII, 513ss.) i Haust (*Bull. Dict. Wall.*, 1924, 58ss.) assenyalen un *basse* «flaque d'eau» força estès a les Ardenes. Ací sembla que més aviat hàgim de pensar en la família celtoide del nostre *bàssi* (< -ci), que va amb *baci*, fr. *bassin* (cast. *bacia*), i de fet és relacionant-ho amb l'article *BACCINUM* del *FEW* que ells ho citen: així deu ser, per més que l'acc. «flaque d'eau» ens deixi pensatiu (recordant fets com la reparació del tipus pirinenc *ARTIGA* i algun altre). Un *bessal* que trobem cap a Lió per a una espècie de canal o sèquia de molí (Phillipon, *Rom.* XX, 314) sembla que s'hagi de relligar en una forma o altra amb el fr. *biez* (cèlt. *BEDU-*), i encara que un *bassatum* «hiatus terrae» de les glosses escaligerianes sembla conduir-nos més a prop, això en canvi té un valor